

تفسیر القرآن الکریم (شیر)

تفسیر شیر تألیف [سید عبدالله شیر](#) (۱۱۸۸-۱۲۴۲ ق) است.

فهرست مندرجات

۱ - معرفی تفسیر

۱.۱ - روش تفسیری مفسر

۱.۲ - ویژگی تفسیر

۱.۳ - نسخه شناسی

۲ - منابع مقاله

۳ - پانویس

۴ - منبع

معرفی تفسیر

تفسیر الوجیز (الصغیر) دارای ۱۸۰۰۰ سطر است و مؤلف آن را در چهارم جمادی اولی ۱۲۳۹ هـ. ق به پایان برده است و آن کوچکترین تفسیر مؤلف است که از دو تفسیر الکبیر (**صفوة التفاسیر**) و الوسیط (**الجواهر الثمین فی تفسیر القرآن**) او تلخیص شده و در یک مجلد به زبان عربی و شیوه روایی می‌باشد. این تفسیر شامل تمام قرآن می‌باشد که به **شیوه مزجی** نوشته شده است.

دکتر حامد حفنی داوود یکی از اساتید دانشکده زبان قاهره در مقدمه خود بر چاپ دوم (قاهره مکتبه النجاح ۱۳۸۵ ق ۱۹۶۵ م) می‌نویسد: مؤلف دقت بسیاری در معنا و **ایجاز** در بیان عبارات را به کار گرفته است و این شیوه هم برای مبتدیان و هم برای محققان سودمند است، مبتدی از جهت سهولت بیان و محقق از جهت دقت و اصطلاحات تفصیلی آن بهره و افری می‌تواند ببرد، علاوه بر آن مؤلف محترم طبق وعده‌ای که در مقدمه تفسیر داده است از منابع وحی و **خاندان نبوت** استفاده کرده و تفسیر خود را با علوم آن بزرگواران خصوصاً **امام علی بن ابیطالب علیه‌السلام** و **امام جعفر صادق علیه‌السلام** اصالت بخشیده است.

← روش تفسیری مفسر

سبک این تفسیر بسیار ساده و روان می‌باشد، پس از نکر هر آیه توضیح مختصری در فهم و پیام آیه می‌آید، از این جهت می‌توان آن را با **تفسیر الجلالین** مقایسه کرد. افزون بر اینکه برخی توضیحات تاریخی و علوم قرآنی مفسر بسیار جالب و قابل توجه برای همگان است در این تفسیر جمع بین دقت نظر و اداء معنی و ایجاز شده است، برای متخصصین مفید است چون به ایجاز مطالب زیادی را مطرح کرده و با دقت و تأمل می‌توان به آن رسید و برای مبتدیین مفید است چون با روشی آسان اما تحلیلی مطالب را عرضه می‌دارد. دکتر حامد حفنی می‌نویسد: در مقایسه این تفسیر با **تفسیر الجلالین** ، در ابتدای سوره حمد، مشاهده می‌کنید که از لحاظ لغوی و بیان معانی «الله»، «الرحمن»، و «الرحیم»، تفسیر شیر، از قوت بیشتری برخوردار است.

در این تفسیر ضمن رعایت جلوه روانی، در شرح و تفسیر آیات از روش تفسیر قرآن به قرآن نیز بهره برده است.

[۱] تفسیر القرآن الکریم (شیر)، شیر سید عبد الله، دار البلاغة للطباعة و النشر، بیروت، ۱۴۱۲ ق، چاپ اول، ص ۳۹ سوره حمد ذیل آیه ۵ و ۷.
نکر **اسباب النزول** آیات نیز مورد توجه بوده و در موارد لزوم به آن می‌پردازد.

[۲] تفسیر القرآن الکریم (شیر)، شیر سید عبد الله، دار البلاغة للطباعة و النشر، بیروت، ۱۴۱۲ ق، چاپ اول، ص ۶۱ ذیل آیه ۱۴۳ سوره بقره

ایجاز در بیان مطالب، سبب نشده که مفسر، نظری به دیدگاهها و اقوال دیگر نداشته باشد و هر از گاهی به ذکر آن می‌پردازد.

[۳] تفسیر القرآن الکریم (شیر)، شیر سید عبد الله، دار البلاغة للطباعة و النشر، بیروت، ۱۴۱۲ ق، چاپ اول، ص ۶۱ ذیل آیه ۱۴۳ سوره بقره.

مفسر محترم، متعرض **قرائت** شده و در پاورقی کتاب به آنها اشاره دارد، در حقیقت در تفسیر خود، قرائت امام **حفص** و قرائت غیر او را بیان کرده است.

← ویژگی تفسیر

(۱) شیوه بیان که متناسب مبتدی و متخصص می‌باشد.

(۲) در عین اختصار شامل بخشهای مهم از مطالب تفسیری از قبیل قراءات، **شان نزول**، روایت و مبلحث لغوی و بیانی و **تفسیر قرآن به قرآن** می‌باشد.

نسخه‌های خطی این تفسیر بسیار است، از جمله نفیس‌ترین آنها دو نسخه اصل به خط مؤلف که بر روی یکی از آنها خط شیخ محمد حسن [صاحب جواهر](#) نیز درج شده است، که از مخطوطات کتابخانه حفید مؤلف، سید علی بن محمد بن علی بن حسین بن سید عبدالله شبر می‌باشد.

همچنین سه [نسخه](#) در کتابخانه سید نصر الله نقوی در تهران و نسخه عصر مؤلف در کتابخانه آیت ا... مرعشی «ره» در قم (شماره ۴۵۲) موجود است.

این تفسیر نخستین بار در سال ۱۳۵۲ ق در [تهران](#) به تحقیق سید نصر الله نقوی و مقدمه محمد علی بامداد طبع گردید، سپس در قاهره و بیروت تجدید چاپ شده است.

ناشر مقدمه [تفسیر آلاء الرحمن](#) را در آغاز این نسخه به همراه کشف الآیاتی تحت عنوان «دلیل الآیات القرآنیة» درج کرده است.

در این چاپ یک صفحه از قرآن کریم در وسط صفحه و تفسیر در اطراف آن قرار گرفته است و برخی توضیحات لغوی و قرآنت نیز در پاورقی آورده شده است. تصحیح این چاپ بر اساس نسخه قدیمی بوده که چاپ اول آن در تهران به سال ۱۳۵۲ ق انجام گرفته است.

نسخه چاپ اول بر اساس نسخه خطی است که نویسنده آن محمد شفیع الحسینی در سال ۱۲۴۷ ق یعنی چهار سال بعد از وفات مصنف آن را از روی نسخه خطی ایشان که در سال ۱۳۲۹ ق نوشته شده بود، باز نویسی نموده است.

نسخه کتابشناسی شده توسط انتشارات دار الهجرة قم در سال ۱۴۱۰ هجری ق به عنوان چاپ دوم و افست نسخه اصلی به بازار ارائه شده است.

دکتر حامد حفنی داود استاد ادبیات عرب دانشکده زبان قاهره، مقدمه‌ای شامل بحثی مختصر در تفسیر و [پیدایش مذاهب](#) آن، مشخصات تفسیر شبر، ترجمه و مرتبه علمی ایشان و نسخه شناسی می‌باشد. این مقدمه در سال ۱۳۸۵ ق مطابق با ۱۹۶۵ میلادی تحریر یافته است.

منابع مقاله

- ۱- مقدمه دکتر حفنی داود
- ۲- تفسیر شبر
- ۳- [دائرة المعارف تشیع](#) ج ۴ ص ۵۵۲
- ۴- [طبقات مفسران شیعه](#) ج ۴ ص ۶۹ دکتر [عقیق بخشایشی](#)
- ۵- [دانشنامه قرآن و قرآن پژوهی](#) ج ۱ دکتر [بهاء الدین خرمشاهی](#)

پانویس

۱. [↑](#) تفسیر القرآن الکریم (شبر)، شبر سید عبد الله، دار البلاغة للطباعة و النشر، بیروت، ۱۴۱۲ ق، چاپ اول، ص ۳۹ سوره حمد ذیل آیه ۵ و ۷
۲. [↑](#) تفسیر القرآن الکریم (شبر)، شبر سید عبد الله، دار البلاغة للطباعة و النشر، بیروت، ۱۴۱۲ ق، چاپ اول، ص ۶۱ ذیل آیه ۱۴۳ سوره بقره
۳. [↑](#) تفسیر القرآن الکریم (شبر)، شبر سید عبد الله، دار البلاغة للطباعة و النشر، بیروت، ۱۴۱۲ ق، چاپ اول، ص ۶۱ ذیل آیه ۱۴۳ سوره بقره.

منبع

نرم افزار جامع التفاسیر مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور).

رده‌های این صفحه: [تفاسیر ترتیبی](#) | [تفاسیر شیعه](#) | [تفاسیر قرن سیزدهم](#) | [تفسیر](#) | [کتاب شناسی](#)